

Ezúttal a hercegnő meg a gyámoltalan tanár a főfigurák. A Coeur-Dame részéről indul meg a játék, reménytelenül egyoldalúan, mert szerelmét a fél-szeg osztályfőnök úr még csak észre sem veszi. A hercegnő kapja magát s «leereszkedik» hozzá: saját «kitagadott» hűgának képében beáll elárúsítónéknak egy nancy-i cipőkereskedésbe, hogy így a «rangkülönbség» gátlásait a megálmódott viszonyból kigyomlálja. Ez sikerül is: a cipődobozok tövében az érző szívek szerencsésen összenivellálódnak. De a hercegnőnek végül is abba kell hagynia a bujócskát, s akkor kiderül, hogy hercegi hattyúprémjeiben hasztalan próbál megbírkózni a nancy-i suszterkisasszony enyhe bukolikájú emlékével: a tanár úr menekül polgáribb karokba, az e célra kezdtől fogva ügyesen tartalékoltt komornáéba. S hoppon a hercegnő sem marad: rá meg a sorstól számára kijelölt grófi kéré vár, ki az egész érzelmi robinzonádot nyugodtan és fölényesen kibőjtölte.

Igy elmondva, az egészet akár tizedrangú operettlibrettónak tarthatnók. De szerzőnk értik a módját, hogy közönségüket már az első negyedórában belevigyük a fenntartás nélküli játékba. Nem valószínű az eset? Persze, hogy nem az. De a francia szakácsművészet nem ismer silány anyagot: a fűszer, a készítés ezer apró raffinériája s főleg a feltalálás ínycsiklandozó fantáziaötletei végül is megteszik a magukét. S amellet e konyhai ingredienciákon lehetetlen meg nem érezni a realitás némi fanyar, pikáns zamatát. A játék sohasem fül az olecsó bohózat sületlenségeibe, hamarabb úgy eshetik, hogy a nevetéstől könnyezve, helyel-közzel a meleg emberi részvét egy-egy könnycseppje is kigördül szemünk szögletén. Ebben a darabban is az öreg suszternek, e furcsa viharok sodorta kisembernek alakja mintegy átlépi önmagát, a darab tervében neki szánt szerepet, s a legjobb értelemben vett lélekrajz magasába emelkedik, a lélekértő és lélekérző művészetébe, akár a Gavarni *Masques et Visages*-sorozatának keserű humorban fogant karikatúrái.

A Belvárosi Színház kitűnő előadásában is ennek az alaknak meglepővéndése szerezte a legkülönb élményt, mert Gózon Gyula játékában valódi élet-elevenség költözött belé. Gózon a közönségnek évek óta kedvelt komikus színésze, tökfilkó-sorozatát a kritika is elismeréssel fogadta, legfeljebb egyes eszközeinek igenis sűrű használatát

lobbantották olykor szemére. Most azután szinte minden eszközt félretett, annyira belülről dolgozott. Szerepének szavaihoz nem hangsúlyokat, aláhúzásokat keresgél: emberi sorsot képzelt és éreztetett hozzájuk, oly meggyőző erővel, hogy rajtuk át lépten-nyomon a valódi humor forrásai fakadtak fel. Rózsahegyin kívül alig akad ma színpadjaink komikus, ki a kedélyéletnek ilyen gazdagságát árasza. Mostani sikere nemcsak a gyorsan összeverődő tenyereknek, hanem a megbecsülő emlékezetbentartásnak is szült.

Honthy Hanna is egyre otthonosabbá lesz a finom, szellemes, könnyed vígjátéki stílusban. A dialógust az értelem fényében ragyogtatja meg, az érzelmi mozzanatokban valódi szívmelegséget éreztet. Mikor a második felvonásban a telefonkagylót telekacagja boldogságával: női lélek napsugara süt ki a színpadon, mely bizony a színpadi világitó legraffináltabb fényhatásait is elhomályosítja.

Delly megkeseredett boldogságú professzora izléses, s alakítottjának újabb képességeit kiváló színpadi munka. Kőrössy Angela meleg, közvetlen jelenség. Várnai charge-figurája józú.

Csak Berky Lili nem egészen meggyőző a «köznépszerűségnek örvendő ara» szerepében. Egyéniségében annyi a választékosság, hogy kezébe bajosan bírjuk beleképzelné a szerelmi szabadság zászlaját. Mozgása, beszéde ötletes és temperamentumos, — mind hasztalan: mikor ötezer frankért «vásárolják» róla a ruhát: kis párizsi midinette helyett — nyilván nem egészen a szerzők intenciói szerint — inkább klasszikus szobor áll előttünk.

Rédey Tivadár.

Képzőművészeti szemle.

A Tamás-galéria kiállítása. Alig akad a mai magyar festők között még egy, aki annyira ragaszkodnék első jelentkezésének formavilágához, mint *Bornemissza Géza*. Rajzos akvarelljei ma épen olyanok, mint a tíz-tizenöt év előttié, ma is alig egynéhány vonallal és alig egynéhány színfolttal jelzi témáit. Ugyanazokkal a lágy és elfutó kontúrokkal, amelyek szívesen öltik magukra a primitív bizonytalanság mindig biztos maszkját és ugyanazokkal a harsogó színekkel. Mindig éles hangsúlyokkal, azaz rendszerint csak egyetlen eggyel, mert kihagyóbb és elhanyagolóbb ábrázolásmóddal alig

dolgozik ma nálunk valaki. Finom és szellemes művészet az övé, amely a césarnéi vázlatos vízfestmények gyakori félbenmaradtságából egy következetesen megvalósított stílust alkotott. Kifejezésben nem áru el ugyan meglepő erő kifejtést, de szakadatlanul megújuló könnyed biztonságával leg-többnyire vonzóan bizonyul.

Csorba Géza néhány kisebbmértű portrészobrot állított ki. Közöttük jobbak a női fejek, amelyek hangulatos típusokká egyszerűsödnek. Ellenben minden tekintetben elhibázott Babits Mihály szobra, amely nem Babits és nem a költő feje.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat évkönyve. Legnagyobb képzőművészeti egyesületünk Nagymagyarország idejében tagilletményképen a „Művészet” című folyóiratot adta ki, mely a háborús évek alatt elsorvadt és 1918-ban meg is szűnt. A Társulat anyagi helyzete azonban legutóbb jobbrafordult, minek eredményeképpen tagjait most több mint kétszázoldalas évkönyvvel lepte meg, melyet mintegy kétszáz mélynyomású kép díszít. Legnagyobb részét ama szobrok és képek reprodukciói, melyek a Társulatnak az elmúlt két esztendőben rendezett kiállításain voltak láthatók. Minthogy e tárlatok között szerepelt a *Barta Károly* javasolta aktkiállítás, nemkülönben a magyar táj- és életképiállítás is, az évkönyv nagyrészt visszatekintő összeállításban fölötte értékes és érdekes képanyagot ölel fel és így számos vonatkozásban valóságos képeskönyve e témakörök korlátain belül a múlt század második fele óta kibontakozó festészetünknek.

De képeskönyve egyúttal a Képzőművészeti Társulat nagyjelentőségű multjának is bizonyítéka, annak a túlnyomóan döntő szerepnek, amelyet festészetünk kialakulásában évtizedeken át játszott. Ám ugyanígy árulója annak az elzárkózásnak is, melyet művészetünk újabbkori irányával szemben tanúsított, amiért ma már a régítől nagyon különböző és sokkal kevésbé jelentős szerepet tölt be. Az évkönyv egyik cikkírója méltán hivatkozhatik egy elnöki beszéd ama büszke megállapítására, hogy a Társulat évtizedeken keresztül volt az egész magyar nemzeti képzőművészet és az egész magyar műpártoló közönség harmonikus együttműködésének színtere, s hogy tárlatain vonult fel a magyar művészi élet egész termelése,

azok voltak az összes művészek és az egész közönség rendes találkozóhelyei. De ugyanekkor némi melankóliával kénytelen megjegyezni, hogy ezt a harmonikus együttműködést a későbbi szecessziók megbontották, bár nézete szerint az egységet sikerült annyira helyreállítani, hogy a műcsarnoki tárlatok ismét hű képét adják a jelenlegi magyar képzőművészetnek.

Sajnos, ez nincsen így és nem sok remény van ahhoz, hogy a jövőben tán így legyen. Ennek oka, röviden összefoglalva a dolgot az, hogy a Társulat a kilencvenes évektől kezdődően többé-kevésbé mereven elzárkózott pikturánk újabb irányai elől. Ennek következtében egy nagy és döntő művészeti kifejlődés jelentős részében a Műcsarnok falain kívül játszódott le és eme kiválás körül szenvedélyes harcok folytak a művészet társadalmában és a legnagyobb részét napilapjainkban megnyilvánuló művészeti irodalomban. Ma azonban, amidőn azok, akik valamikor legszenvedélyesebben támadták az impresszionizmust, annak kifejezési elemeiből is egy félmódernt, szelídített szalonstílust alkotnak maguknak (amely 1896-ban bizonyára még nagy megbotránkozást keltett volna minden újszerű képzőművészeti kifejezési módtól ösztönszerűleg borzadó nyárspolgárbán), sine ira et studio foglalkozhatunk ezzel a kérdéssel, hiszen megérhettük azt a szinte elképzelhetetlen meglepetést is, hogy az egyik műcsarnoki kiállításán jókora képanyaggal még a *Kút*, a legszélsőbb művésztársaság is szerepelhetett.

E harcban egyik oldalról sem nyilvánult meg valami különös gonoszság, avagy ostobaság, amivel a küzdelem hevében az egymással szembenálló felek olyan szívesen vádolták meg egymást. Ugyanaz a folyamat játszódott le nálunk is, mint a külföldön akárhol másutt, egy elmulóban álló művészeti irány szorgalmas epigonjai nem akarták maguk közé bebecsátani a náluk sokkalta tehetségesebb, de brutálisan gyors változást hozó fiatalokat. Mindenütt így volt ez, nemcsak idehaza és végül nálunk is azok kerültek a megbecsülésben az első vonalba, akiknek kezdetben a legkeservesebb küzdelmet kellett vívniok elismertetésükért. Viszont természetes, hogy a minden ízében forradalmi átalakulást jelentő magyar impresszionizmus, pleinairizmus nem találhatott azonnal tárt karokra s hogy küzdenie kellett, külö-

nősen a Képzőművészeti Társulattal, amelyben akkor már igen nagy számmal helyezkedtek el a művészek. Nagy tömegekből álló beérkezett művész-csoportok pedig mindig epigon alakulatok és rendszerint akadémikus jellegűek, úgy hogy kétszeresen nehéz velük szemben az áttörés, amit a Képzőművészeti Társulatnak a századforduló körülötti története is bizonyít. Az el nem ismertekből tehát egymásután alakultak újabb és újabb művészeti egyesülések és ez majdnem minden esetben kiválást is jelentett. A *Szinyei-Társaság*, a *Kéve*, a *Céhbeliek* szecessziójára végül azonban egy olyan társulás következett, amely a lehető legélesebben mutatott rá a műcsarnoki állapotok tarthatatlanságára. Ez a *Benczúr-Társaság* volt, egy minden ízében konzervatív művészeti csoportosulás, éppen ezért a legsúlyosabb kritikája a társulati állapotoknak. Benne a konzervatív Műcsarnok legkiválóbbjai álltak össze, mert megelégték a végül is minden kiemelkedő tehetség ellen egyformán küzdő, de számuknál fogva túlyomó többségben lévő középszerűek és tehetségtelenek lehetetlen kiállítási politikáját, amely az új század első évtizede óta valóságos sivataggá tette a műcsarnoki kiállításokat.

Ma már mind többen ébrednek annak tudatára, hogy a monopolisztikus helyzeten változtatni kellene, nemcsak a magyar képzőművészet, hanem a társulat érdekében is. A Műcsarnok ugyanis még mindig legjobb kiállítási helyiségünk, jó felsővilágítású termei megfelelő rendezés mellett tökéletes bemutatást biztosítanak és nagyon széles társadalmi rétegek tradíciói fűződnek hozzá. Természetes tehát, hogy a Képzőművészeti Társulat mindig mereven ragaszkodott ahhoz, hogy a Műcsarnok felett uralkodjék és még ma is legfeljebb csak arra a koncepczióra kapható, hogy a többi művészeti egyesületet az ő égíse alá helyezték kiállítási tevékenységüket. Ez azonban, mint a tapasztalatok megmutatták, nem jár sok sikerrel: ideig-óráig megbékülő művészcsoportok ma vagy holnap ismét hátat fordítanak a Műcsarnoknak. És így amint a külföldön sem sikerült, nálunk sincsen sok remény arra, hogy egy kalap alá lehessen vonni heterogén törekvéseket. Ebbe minden akadémikus vagy forradalmi harag nélkül belé kell nyugodnunk, de ez még nem jelenti azt, hogy a Mű-

csarnok kérdése végleg eldőlt. Ha komolyan fontolóra vesszük azokat a nagy és döntő sikereket, amelyeket a nagybányaiak óta kifejlődött és rájuk támaszkodó újabb képzőművészetünk nemcsak minálunk, hanem újabban külföldön is elér, még a legkonzervatívabb állásfoglalás mellett is be kell látni ama kívánság jogosultságát, hogy a főváros közcélokat szolgáló, köztulajdonban lévő legkitünőbb kiállítási helyiségében ne csupán az a művészeti egyesülés — bár igen népes — társasága uralkodjék, amelyből éppen legjava művészeink váltak ki.

Meg kell azonban jegyeznünk azt is, hogy e helyzetnek különösen négy-öt év előtt legélesebben jelentkező tarthatatlanságát maga a Képzőművészeti Társulat is felismerte és az elmúlt két esztendőben meglepő és nagyon jelentős aktivitást mutatott. Az aktívkiallítás, 1926-ban a Csók-kollektió, ugyanakkor az angol-magyar tárlat, 1927-ben a magyar táj- és életképkiallítás és még inkább a felejtethetlen belga tárlat megmutatták azt, hogy a jövőben milyen kiállítási politikát kell a képzőművészeti társulatnak folytatnia, ha egykori nagy hagyományaitól nem akar teljesen elszakadni. És mindenképpen helyes, ha, az úglátszik semmiképpen sem számúzhető társulati jelentéktelenségek mellett a jobbakkollektív kiállításainak nagyobb teret juttat, amit újabban szintén eredményesen kísérelt meg. Mindezzel bizonyos határig kárpótlást adhat azért, hogy a mai művészeti termelésben tagjai nagyon háttérbe szorultak.

Ezt a tényt egy ideig sok mindenféle jelszóval próbálták leplezni és nem csekély súlyú vádakkal ellensúlyozni. A kilencvenes évek csak témában magyar, de kifejezésmódjában legtöbbször nyire müncheni gyökerekből táplálkozó festészetével szemben nemzetietlennek, lezüllött lelkűnek bélyegezték a társulat vidékeiről majdnem az összes újabb művészeti megmozdulásokat. Sőt nem egy esetben, pl. Rippl-Rónai Józsefében még a jóhiszeműséget is kétségbevonták, de hol vannak ma már ezek az idők, amidőn egy *Csók*, egy *Rippl-Rónai*, egy *Vaszary*, vagy hogy a legszéldebbet említsük, közülök egy *Glatz* Oszkár művésztére a siker biztos tudatával lehetett rásütni azt a bélyeget, amely a lelki divat akkori állásának megfelelően éppen a legégetőbb volt, hogy magyartalan, hogy dekadens vagy minden ízében zsidó. Ré-

gebbi és újabb nemzedékek küzdelme volt ez, a megújodás vágyának küzdelme a meglévőhöz való merev ragaszkodással és közben, sajnos, gyakran a tehetségtelenség küzdelme a tehetséggel.

A Képzőművészek új társaságának kiállítása. Rohanó életünkben nincsen megállás, nemzedékeként úgyszólván minden átalakul körülöttünk. A fiatal-ság új vágyakkal, új izléssel jön, új törekvésekkel áll elő az embernek más és más oldalát fordítja kifelé. Gyorsabban is élünk mint elődeink és így e változások is szaporábban következnek egymásra, mint valamikor. A képzőművészet sem kivétel, nem ismer megállást, mint a hogyan sohasem ismert, sőt olyan érzékeny, hogy felfokozva vetíti vissza az élet mozzanatait. Különösen a miénk, amely alig egy évszázados múlta tekinthet vissza és olyan társadalomra, olyan lelkeségre támaszkodik, amely időben erősen összesűrítve élte át a nyugaton bekövetkezett és hosszabb idő alatt lejártsodott eseményeket. S ha a fordulatókra a művészet talaja elő van is többé-kevésbé készítve, a döntő ösztönzések rendszerint nyugatról jönnek, a miénkénél régibb, teremtebb és idegesebb kulturákból, amelyek állandóan megtermékenyítenek új formákkal, új kifejezési módokkal és ez a közönségnek meghökkentőbbé teszi az újítók jelentkezését.

A naturalizmusra és impresszionizmusra bekövetkezett nagy visszahatás sem került el minket, fiatalabb és legfiatalabb képzőművész gárdánk egy jókora része szintén azokra a törekvésekre esküszik, amelyek odakint máról holnapra gyökeresen felforgattak minden megszokottat. Nem könnyű a helyzete. Küzdenie kell a megszokással, mert a művészetet élvező polgár-ember nem szívesen fogadja el a gyönyörködtetés új formáit, máról holnapra nem szereti megtagadni azt az izlését, amelyet valamikor szintén nem egykönnyen fogadott el izléseül. Az új tábornak vannak lelkes barátai is, akik nagyon hasznára vannak, de néha meg is nehezítik áttörését, mert pusztán csak azért támogatnak minden iparkodást, mert új, mert tagadás van benne és rajonganak érte egészen függetlenül attól, hogy megnyilvánul-e benne igazi alkotó erő. Táborában, mint minden emberi törekvés körülötte küzdelemben vannak jócskán tehetségtel-
lenek is, akik rendszerint nagyon oko-

sak, mindent megértenek és legjobban tudják azt, hogy mit kellene csinálni, nagyszerű elméleteket építenek, merész-ségben túltesznek mindenkin, hogy holnapután már senki se tudjon róluk és kísérleteikről. S minthogy ez a mi időnk mindent pompásan megértő és mindent gyökeréig megmagyarázó kor, szinte elkepesztő tudatossággal folyik a művészet újjáalakulása, amely valamikor spontánabban és intuitívebben ment, az okoskodásnak a spekulációnak ma jóval több szerep jut a művés-zeti alkotás körül, mint egykoron és ez úgylátszik nincsen mindig hasznára.

Effélék jutottak eszünkbe a *Kút* nagy reprezentatív kiállításán, amely azokat a festőinket és szobrászainkat mutatja be, akik a legélesebben fordulnak szembe a természet úgynevezett után-zásával. Mint egész Európa fiataljai, ők is megtagadják a naturalista-impresz-szionista ábrázolásmód formáit. Táborukban a legkülönbözőbb törekvé-sűek állottak össze, az útkeresésnek majdnem összes módjait képviselik. Vannak közöttük igen jelentős tehet-ségek, a magyar képzőművészet jövőjé-nek igazi reményesei, de akadnak olyan intellektualis csatlakozók is, akiknek kevés közülük van az ösztönös, a tudat alól fakadó és megmaradó mű-mészethez. A kiállítás kétségtelenül merész, friss és akármennyire megdöb-benti is a megszokotthoz ragaszkodók kényelemszeretétét, feltétlen olyan fej-lődésnek ígérete, amely méltóan fogja folytatni újabb képzőművészetünk pompás lendületét.

Legislegelsőnek itt is *Aba Novák* Vilmost kell említenünk, ezt a lázas, őseréjű fiatal művészt, kinek jellem-zésénél csak sántikálni tud szavunk, amely sehogysem írhatja körül a színek amaz ultraparoxysmusát, mely képei-ről tündökök. *Aba Novák* nemsokára Rómába indul, ahol tán éveket tölt. Ez a találkozás izgató találgatásra ad okot, hiszen alkotásának mai hang-súlya a többi formát szétszakító szín, Róma pedig minden egyebet jelent csak épen nem ezt.

Meglepőek *Márfly* Ödön képei is. Volt egy ideje, amidőn a könnyed vir-tuózkodástól kellett félteni, de ez az ideje elmúlt. Bensőségesebbé, mélyebbé és egyszerűbbé vált, idegessége lehig-gadt, már nem erőlködik, hanem magá-tól értetődően közvetlenül erős tud lenni. Könnyű ötletlek modorossága lekopott róla, természetessé vált, ma már nem keres, hanem két kézzel ad.

Bernáth Aurélt ezeken a hasábokon nemrégiben lelkes elismeréssel méltattuk, e kiállításon látható pasztelljei mindenben megerősítették nagy megbecsülésünket. Ugyanezt jegyezzük meg *Egry Józsefről*, aki itt még erősebb és még szokatlanabb, mint legutóbbi gyűjteményes kiállításán. Mellettük az elsősorban állnak *Kmetty János*, különösen tájképével és *Simon György János*, akinek csendélete a tárlat egyik legerősebb alkotása és arcképe is nagyon figyelemreméltó erőteljes stílizálás. Itt említhetjük *Szobotka Imrét* is.

A művészeti forradalmat egykoron megindítók közül *Berény Róbert*, *Czóbel Béla*, *Kádár Béla* szintén megjelentek, közülük úgy látszik *Berény Róbert* az, aki tovább és értékes irányban tudott fejlődni.

Az eddig kevésbé szereplők közül *Blattner Géza*, *Einzinger Ferenc*, *Novotny Emil Róbert*, tűnnek fel és különösen a *Ferenczy* testvérpár, a nagy festőnek gyermekei. Az egyik *Noémi*: kiváló vízfestményekkel, a másik *Béni*: kitűnő plakettekkel.

A szobrászok is kitéttek magukért. *Medgyessy Ferenc*, *Cser Károly*, *Csorba Géza*, *Kalmár Elza*, *Beőthy István* művei jóleső kivételek mai szobrászatunk hol barokkos, hol szalonnaturalizmusra hangolt felszínes sablonossága alól.

Farkas Zoltán.

Zenei szemle.

A karácsonyi hónap mindig bizonyos apályt jelent a nagyvárosok hangversenyáradatában. Szeretnők teljesen ennek a körülménynek tulajdonítani, hogy utóbbi időben — hacsak nem akarunk állandóan a már világmárkát jelentő, mindenfelé sokszor méltányolt nevekkal foglalkozni — alig történik valami jelentős, élményszerű, előre vivő a koncertberkekben. Egyelőre bízunk a hangversenyrendező-irodák hosszú listáiban, amik a legkülönfélébb zeneestékkel kecsegtetnek az újesztendő tartamára.

Karácsony első ünnepén *Händel* «Messiás» c. oratóriumát adta elő a Budapesti Ének- és Zenekar egyesület *Lichtenberg Emil* karnagy vezetésével. *Händel* legnépszerűbb műve nálunk is olyan közkedveltségnek örvend, hogy a derék egyesület lelkes karnagyával együtt most is a közóhajnak engedett, amidőn újra programjára tűzte.

A hatalmas mű koncepciója nem a

Megváltó élettörténetén, hanem eljövetelenek, tanításának és halálának világtörténeti jelentőségén épül fel. Az isteni küldetés és a megváltás misztériumának kifejezésére nagyszerű bibliai tudással használja fel *Händel* a szentírás próféciáit és apokaliptikus vonatkozásait. A szöveg lelki tartalmának megfelelő zenei képek hangulati sokfélesége, a szólóénekek nyugodt szemlélődésétől, lírai bensőségétől kezdve a kórusok drámai lendületéig mesteri felépítéssel olvadnak össze, úgyhogy a 3 órát tartó hosszú mű egy pillanatra sem tetszik fásarstónak.

Valami csodálatos jóérzés hatja át lelkünket, amikor felcsendül a bevezetés ünnepies, erőteljes «Grave»-ja. Valaminek a megérzése, ami erős, határozott, amire nyugodtan rábízzhatjuk magunkat, mert szilárd, hatalmas, derűs és tiszta. Egy lángelme ereje, akinek zemei az egész világegyetemre nyílnak, aki néz, hallgat, megfigyel és mindent, amit magába szív, elregelez, megvilágít, egyensúlyba hoz. Vére és jelleme szerint német volt *Händel*, de teljes művészetében épen olyan világpolgár, mint korának másik nagy univerzális szelleme, *Leibniz*. Európai ember, akiben a klasszikus kultúra mint élő erő uralkodik. Ide vezethetők vissza jelen oratóriumában is megnyilvánuló világos formálóképessége, melódiának gyönyörű, tiszta vonalvezetése. Nincsenek önmagát marcangoló problémái, igazi «Machtmensch», aki gögösen uralkodik még a fájdalomán is. Vallásos érzülete ment minden szentimentalizmustól, miszticizmustól. A kor pietisztikus vallási mozgalma, amelynek épen szülővárosa, Halle volt a főszéke, nyomot sem hagy inkább a külvilágra beállított, tetterős, életigenlő egyéniségén. De hogy Istenhitében mindamelletl mennyi az egyszerű bensőség, melegség, erre példának csak a II. rész alt-áriájára utalunk. «Ah, megvetették, utálták mindnyájan és elhagyták őt». A bársonyos puha, sötét énekszólámat kísérő zenekarban mint egy fel-felsíró fojtott zokogás, mennyi mély bánat, fájdalom részvét remeg! Az ária középső részének pontozott nyolcadai drámai hangfestése az Úr testére hulló ostorcsapásoknak. A Da Capo az első rész kifejezésében még inkább felfokozott ismétlése. A tenorszóló: «Ó, nézz rá! Mondd, van-e bű a földön hozzáfogható?» — csak pár sor, de a rettenetes elhagyatottság fájdalomának, a fenségesen egy-